

Pismo uredništva

Dragi bralci Konoplana, dragi sodclavci!

Sedanji uredniški odbor je obhajal letos januarja obletnico svojega delovanja in je s svojim delom do neke mere zadovoljen. Vkljub uspehom, ki niso izostali, se uredniškemu odboru doslej še ni v pravi meri posrečilo dobiti stika s čitatelji, katerim je naš list namenjen. Vse do danes je krog dopisovalcev še vedno omejen na posamezne osebe, ki so se potrudile, da je Konoplana izšel vsak mesec, kakor je bilo to pri formiranju uredniškega odbora sklenjeno. Dejstvo, da smo doslej izdali 26 rednih števil in eno izredno, ki je bila posvečena IV. športnemu tednu IPI, nas ne sme odvrniti od naše največje želje, da bi se krog dopisovalcev razširil v vrste delavcev in nameščencev, kateri bi lahko pisali ter bi imeli tudi dovolj gradiva za pisanje. Ni vedno prijetno priganjati člane uredniškega odbora, da naj le ti pišejo, kajti tudi tem zmanjka včasih snovi.

In kritiki!

Tudi teh je dovolj. Javljajo se na vse mogoče načine. Nekaterim je list predrag, drugim je snov predolgočasna, posamezniki so kritizirali naš list v dnevnem časopisu. Nihče od prizadetih pa ni do danes stopil v stik z uredniškim odborom ter le temu ponudil svojo pomoč, da bo list kvalitetnejši. Ne, teh do sedaj še nismo imeli prilike slišati, čeprav smo v rubriki »Iz uredništva« pozivali naše bralce k sodelovanju in objektivni kritiki. Ne verjamete? Izvolite še enkrat pogledati številke 15, 14 in 17, pa boste videli, da je tako.

Kljub tej napaki pa zre uredniški odbor smelo v prihodnost in je pripravljen odgovarjati na vsa vprašanja, objavljati članke, ki bi vas najbolj zanimali in podobno.

Ponovno prosimo vse bralce Konoplana, da se poslužujejo za dopisovanje direktnega stika z uredništvom ali pa skrinjice pri vratarju, ki smo jo namestili prav v ta namen.

Ne pozabite na to, da prav radi čitate kakšno hudomušno o vašem sodclavcu, da se pa jezite, če ste osebno prizadeti. Toliko obetajočega Pepeta je zamenjala Špelca v »Veseli kroniki«, toda eden kakor drugi sta doslej pisala samo stvari, katere sta zvedela. Te »zanimivosti« pa še zdaleka niso izčrpane, zato pomagajte in sodelujte. Nobena doslej obelodanjena šegavost pa ni presegla meje dostojnosti. Tega se držimo, ker je to naša dolžnost. Takšni bomo tudi v bodoče.

Na tem mestu prosimo tudi naše zunanje naročnike in bralce Konoplana v Beogradu, Ljubljani, Zagrebu, Mariboru, Celju, Novem mestu, Kranju in Domžalah, da nam pišejo, kaj oni menijo o našem glasilu in nam proti plačilu pošljejo po en izvod podobnega časopisa, ki izhaja v njihovih enotah, da bomo tudi s pomočjo konkurence izboljšali naš list.

Pozivam vse k še večjemu sodelovanju z uredništvom!

Za zaključek mi je v prijetno dolžnost zahvaliti se na tem mestu vsem onim, ki so sodelovali doslej.

Urednik

Svilnica (Asclepias)

(Piše inž. Sergej Sazonov)

Asclepias spada k trajnicam, ki uspevajo do 50° severne širine. Do sedaj je zabeleženo do 250 različnih vrst, v glavnem na ameriškem in afriškem kontinentu. V srednji Evropi naštevajo pet vrst. Pri nas raste ta rastlina samoniklo ob Savi v LR Hrvatski, kakor tudi pri izlivu Drine v Savo na levem bregu Save v okolici Obrenovca. Stebla vsako leto odmirajo, spomladi pa iz korenin poženejo nova stebela. Po inozemskih podatkih zraste pri kultivirani rastlini steblo prvo leto 70–120 cm visoko, naslednja leta pa do 250 cm. Naša samonikla svilnica (cigansko perje) s terena ob Savi pri Obrenovcu (po podatkih UNP Planske komisije LR Srbije) dosega višino 2,5 m. Iz ene korenine zraste 10–20 stebel. Posamezni grmiči so oddaljeni eden od drugega 0,5 m. Na terenu ob Savi pri Slavonskem Brodu nismo dobili stebel večjih kot 1,5–1,6 m; posamezni grmiči pa so bili eden od drugega različno oddaljeni. Na plantažah v južnih rajonih ZSSR pridelek surovih stebel niha od 14 do 19 ton na 1 ha. Od tega odpade na liste 35–50 %, a na plodove od 12 do 15 %, od celotne teže. Prispevek suhih stebel variira od 3,5 do 5 ton na 1 ha. Po ruskih podatkih znaša povprečni pridelek tehničnega vlakna iz stebel 1400 kg in kavčukovega mleka 100 kg na 1 ha. Semena svilnice

(vrste *Asclepias siriaca*) vsebujejo okoli 21 % olja, uporabnega za prehrano. V listih se nahaja do 7 % kavčuka in 8–9 % smole. Iz stebel pridobivajo 36 do 37 % alfa celuloze, ki je uporabna za izdelavo papirja za tisk in lepenke. Iz enega hektara nasadov se dobi 200–800 kg semen. Prešane tropine predstavljajo izdatno krmo za živino, ter vsebujejo do 37,5 % surovega proteina. Semensko vlakno je uporabno kot material za tapeciranje in za polnjenje reševalnih pasov. Korenine so uporabne v medicini (v porodništvu). Stebelno vlakno je sestavljeno iz 6–50 mm dolgih in 6–25 mikronov debelih celic in se lahko kotonizira. Stebelno vlakno je dovolj lahko in tanko ter elastično. Je sivkastobele barve in se tudi kotonizira z godenjem. Po naših poizkusih sestoji kotonizirano vlakno skoraj iz čiste celuloze. Pri analizi kotonine svilnice smo dobili naslednje podatke:

89,7 % alfa celuloze, 6,2 % vlage in 0,9 % pepela. Po trdnosti na upogib in pretrg je vlakno svilnice močnejše od lanenega in bombažnega. Metode pridobivanja dobrega tehničnega vlakna še niso dovolj obdelane. Po sedanjih načinih je kotonizirano vlakno uporabno za izdelavo votka, in sicer za mešanico z bombažem ali z rezano umetno svilo.

Glede na obstoječe podatke inozemske tehnične literature kakor tudi podatke o domači samonikli svilnici so bili v letu 1950/1951 preizkušeni nekateri vzorci svilnice iz okolice Slavonskega Broda in Požarevca. Predvsem je bilo treba ugotoviti količine

samonikle svilnice v navedenih krajih. Točnih podatkov se pa žal ni dalo dobiti. Na grobo računano bi bilo pričakovati ob Savi kakih 15—20 km površine. V rajonu okrog Požarevca se razprostirajo površine samonikle svilnice vzdolž obale na dolžino do 10 km.

(Dalje prihodnjič)

Konoplja — tekstilna surovina

(Nadaljevanje, piše F. Rebernik)

Praden preidem na opis naslednje faze dela pri predelavi konoplje, si oglejmo stebelce, da nam bo bolj jasno, zakaj je potrebno godenje ali močenje. Če steblo prerežemo in pogledamo prerez pod mikroskopom, bomo videli, da sestoji iz več plasti, ki se med seboj razlikujejo. Zunanja stena se imenuje pokožica, za njo opazimo celice epiderme in nato primarno ličje, na katerega je že vezano vlakno. Za ličjem vidimo olesneli del stebela in končno v sredini stržen. Olesneli del predstavlja 50 %, teže vsega stebela. Vlakno je vezano na olesneli del in celice epiderme z naravnim klejem, ki ga imenujemo s takim izrazom »pektin«. Če hočemo ločiti vlakno od stebela, moramo odstraniti ali uničiti vezivo, to je pektin. To dosežemo z godenjem in zato moramo konopljo močiti. Kako vpliva voda oziroma močenje na razkroj pektinov, bomo videli kasneje. Omeniti moram, da vse konoplje ne godimo, temveč se gotova količina predela tudi zelena, takšna kot je bila po žetvi vložena v komore. Zato razlikujemo dva načina oddvojitve vlaken od stebel, in sicer:

1. mehanični način in
2. po godenju ali močenju.

Mehanično oddvojijo terilnice vlakno od lesa iz zelene konoplje in jo zato tudi imenujejo »zeleno konopljo«. Ta način je zelo prikladen, ker se konopljo lahko vse leto predelava, ne glede na vremenske prilike. Druga ugodna postavka pri tem načinu je cenejša predelava, ker odpade godenje in sušenje. Konopljo je treba samo bolj posušiti, ker vsebuje približno 15—17 % vlage, pri predelavi pa naj jo ima največ 8 %. Pri tem načinu dobimo večje količine kratkega vlakna in manjše količine dolgega vlakna. Zelena konoplja se uporablja v vrvarnah za izdelavo vrvi, dočim za predenje mokre preje ni uporabna. Po drugem načinu, to je po godenju, dobimo več dolgih in manj kratkih vlaken in finejše kakovosti, ki se dajo tudi mokro prestiti. Godenje ali močenje delimo zopet na dva načina:

1. naravno ali biološko in
2. umetno ali kemično godenje.

Mi si bomo ogledali samo prvi način godenja, ki je v naši državi največ v rabi. Po biološkem načinu je možno goditi na rosi ali v posebnih bazenih. Godenje na rosi je dolgotrajno, ker je odvisno od vremena, od dežja, rose in sonca. Običajno traja 2—4 tedne, zato ga terilnice opuščajo. Konopljena ali pa lanena stebela razprostirejo na njive ali travnike in pustijo, da vpliva nanje dež, rosa in sonce. Tega načina se poslužujejo samo še kmetje, ki pridelajo manjše količine konoplje ali lanu. V splošnem pa imajo terilnice zgrajene močilnice, to so posebni bazeni, katere bom še posebej opisal. Potek godenja, ki je pri konoplji ali lanu isti, je neke vrste gnitje, ker razkrojimo pektin, ki veže vlakno na les. Znanstveniki so z mikroskopskimi raziskavami dognali, da povzročajo to gnitje, ali strokovno izraženo, godenje — bakterije. Bakterije so majhna, samo pod mikroskopom vidna bitja. Le-ta se v topli vodi hitro množijo, hranijo se pa s pektinom in na ta način nam pomagajo, da se vlakno lažje loči od lesa. Bakterije se že nahajajo na celi površini stebelce, seveda le v manjših količinah. Ko pa vložimo snope konoplje v bazene in vodo, se izredno hitro razmnožijo, posebnost, ko se voda segreje. Kako pridejo bakterije v notranjost stebelca do pektina? Tudi to je narava sama preskrbela tako, da imajo stebelca na površini majhne razpokline, skozi katere zlezejo bakterije v notranjost, da lahko razkrajajo pektin. Ko

uničijo bakterije pektin, je godenje končano. Če pa pustimo konopljo dalj časa v vodi, začnejo bakterije razkrajati tudi klej, ki veže elementarna vlakna. Vlakna so po takšnem godenju krajša in manj odporna; če pa godenje pravočasno prekinemo, so vlakna dolga, težka in močna. Težka zato, ker obdržijo še klej, ki veže elementarna vlakna. Tudi ni vseeno, v kakšni vodi močimo konopljo, ali je čista ali je umazana. Voda vpliva tudi na barvo vlaken. Konoplja, ki se godi v bazenih z dovoljno količino vode, je lepše barve. Konoplja, ki se godi v majhni količini vode, je temnejše barve. Po godenju je važno, da se konoplja opere v čisti vodi; tako odstranimo umazanijo, ki bi se kasneje pojavila kot prah. To opažamo tudi v naši predilnici, da se nekatere partije konopljenega ali lanenega vlakna bolj prašijo kot druge. Čim bakterije uničijo ali pojedjo pektin, je godenje končano in ga moramo prekiniti. Prekinemo ga tako, da izpustimo vodo iz bazena, dvignemo snope in jih posušimo. Prekomerno godenje pokvari vlakna; takšni konoplji pravijo, da je pregodena. Najprimernejša temperatura vode je med 28 in 50° C. Godenje v bazenu je v štirih dneh končano, če so ugodni pogoji, to je toplo vreme, primerna voda in primerno debela stebela. Izguba na teži znaša po godenju 25—30 %, to se pravi, če je bilo v bazen vloženih 100 kg stebelj, znaša teža samo 70 do 75 kg. Godenje zahteva stalno strokovno nadzorstvo. Ze po dveh ali treh dnevih moramo pogledati, koliko je godenje napredovalo. Iz raznih snopov in raznih plasti vzamemo po eno stebelce, ga posušimo, nato zlomimo in skušamo oddvojiti vlakno. Če se vlakno loči od olesenelega dela stebela, je godenje končano. Včasih preizkušajo tudi tako, da vržejo stebelce v vodo in če potone, je godno. Ko je godenje končano, dvignemo snope iz jame, jih razvežejo in posušijo na prostem. Po nekaj dneh so stebela suha, nakar jih zopet zvežejo v snope in zložijo v komore, kjer čakajo na naslednjo fazo dela.

Se nekaj o bazenih za močenje. Bazeni so precej veliki in vložijo v nje do 20 vagonov konoplje. Globoki so približno 1,5, široki 15—20 in dolgi 50 in več metrov. Izdelani so iz lesa ali betona. V nekaterih krajih močijo konopljo v bajerjih ali tekoči vodi, in si prihranijo gradnjo bazenov. Količino konoplje, ki jo vložijo v bazene, si lahko izračunamo, če upoštevamo, da znaša teža 1 m³ suhih stebel 65 kg. Iz gornjih mer izračunana prostornina bazena znaša 1500 m³ in teža vloženih vlaken bi znesla 100.000 kg, če ne upoštevamo, da je tudi voda vmes. Količina vode, ki jo rabi močenje, je s konopljo v razmerju 20 : 1, to je 20 delov vode na 1 del stebel. Vodo črpajo iz vodnjakov ali kanalov, ki so speljani iz rek. Vodnjaki so tudi do 50 m globoki in črpajo vodo z batnimi črpalkami, ki jih poganjajo preko transmisij z lokomobilo. Lokomobila je prevozni parni kotel, združen s parnim strojem. V jesenskem času, ko postane vreme neugodno za godenje, odpeljejo lokomobilo in jo spravijo pod streho. Za kurjenje uporabljajo pezdri, to je les, ki odpade pri trenju konoplje, kakor bomo še slišali. Pezdrija se jim pri predelavi nabere toliko, da ga imajo celo dovolj za kurjenje parnega kotla ali lokomobile. Začeli so ga uporabljati celo za gradbeni material. S posebnimi smolami ga vežejo in stisnejo v lahke gradbene plošče. Omenim naj še kalorično ali toplotno vrednost pezdrija, ki znaša 3000—4000 kalorij, kar je toliko kot dá slabše vrste premog.

S tem smo zaključili drugo fazo dela, ki je izredno važna in od katere je največ odvisna kvaliteta vlakna. Nepravilno godeno konopljo ali lan se ne dá več popraviti, vlakno je zgubilo na svoji kakovosti.

Po Nemčiji in Franciji

(Nadaljevanje, piše O. Lipovšek)

Wolfratshausen je malo mesto z okoli 20.000 prebivalci. Kraja samega nisem imel priliko videti nikdar podnevi, še manj pa v lepem vremenu, kar me pa ni motilo, saj ni bil namen mojega potovanja ogledovanje mest, temveč učenje. Tovarna Rudolf & Co ima svoje laboratorije še 11 km iz Wolfratshausena ter sem se vozil dnevno, kakor mnogi drugi, do tovarne z avtobusom, ki obratuje na tej progii.

»Bavaria«

Nekaj kilometrov za Wolfratshausenom se pričinja gozdnata pokrajina, na kateri stojijo posamezni objekti verjetno ene največjih tovarn za izdelovanje smodnika »pokojnega« tretjega Rajha. Glavni objekti so bili takoj po kapitulaciji Nemčije razstreljeni, strojne naprave drugih objektov pa demontirane. Ostale so samo nekatere stene, katere so podjetni Nemci preuredili in danes najdete na prostoru nekdanje smodnišnice mnogo tovarn; tovarna gumbov, tovarna čokolade, tovarna elastike, tovarna lakov, tekstilne tovarne, tovarna dvokoles, posebna tovarna za filmsko tiskanje izključno dekorativnih tkanin in še mnogo drugih. Nekje na sredi stoji kemična tovarna Rudolf & Co s proizvodi za tekstilno industrijo. Tovarna sama ni velika in jo tvorijo trije objekti nekdanje smodnišnice.

Notranji prostori so prirejeni v laboratorije, v katerih delajo najrazličnejše analize in poizkuse na proučevanju oplemenitve tkanin vseh vrst. Laboratoriji so razdeljeni v analitični laboratorij, v mikrokemičnega in v fizikalnega. Sam sem bil gost slednjega, kjer izdelujejo kemikalije po navodilih prvih dveh laboratorijev. Iznenadilo me je veliko število visokokvalificiranega strokovnega osebja, kateri vedno proučujejo neverjetna vprašanja, ki pa so za doseg novih, kvalitetnih proizvodov — po njihovi izjavi — neobhodno potrebni. Število delavcev pri strojih ni veliko in skoraj bi upal trditi, da znaša samo eno četrtno od v podjetju zaposlenih visokokvalificiranih. Uspehi seveda ne izostanejo in tako se je posrečilo prav temu podjetju prodreti na trg z Ruconetzerjem, ki po kvaliteti daleč prekaša podobne konkurenčne izdelke. Enake uspehe beležijo s proizvodom Ruconflamfest, ki oplemeniti tkanino tako, da je praktično negorljiva. Tudi mehčevalec za tkanine je odličen in cenen proizvod podjetja Rudolf & Co. Izkoristil sem priložnost in vljudnost posameznih strokovnjakov ter si ogledal razne analize in kontrole izdelkov ter oplemenitve s proizvodi te tovarne.

Dovolite, da vas v naslednjih vrsticah na kratko seznanim z notranjostjo posameznih laboratorijev. V analitičnem laboratoriju imajo največ opravka z analitiko in z gojenjem raznih bakterij. Prostori so opremljeni kar najmoderneje in postal bi skoraj vrtočev ob pogledu na plesoče laboratorijske buče in steklenice, v katerih se je kuhalo in mešalo vse avtomatično. V mikrokemičnem laboratoriju sem pa samo strmela v mladega strokovnjaka, kako večje je uprav-

ljal najpreciznejše aparate za mikrokemijo. Razni merilci vlage, razteznosti, jakosti, vodopropustnosti, elastičnosti in še mnogo drugega, so oprema tega laboratorija. V mikrofotografskem oddelku pa imajo aparat, ki vam odreže 5/1000 mm vlakna, katero potem mikrofotografirajo, razvijejo ter naredijo iz filma diapozitiv, ki ga zopet slikajo in uporabijo za študij v fizikalnem laboratoriju, kjer končno izdelujejo recepte za nove kemikalije. V mikrofotografskem laboratoriju sem videl na najpreciznejših aparatih montirano preko 50 najmodernejših »Leica« fotoaparatorov. Fizikalni laboratorij nima toliko moderne opreme, ker je izdelava receptov in preparatov le delo človeka, ter je zato tu več fizičnega dela, seveda vse v merilu laboratorija. In izdelki osvajajo tržišča. V kolikor bi imeli posamezniki možnost videti delo v tej tovarni in praktično demonstracijo prednosti njihovih izdelkov, bi prav gotovo štedili s pomisleki, ali bi v bodoče tudi v našem podjetju uporabili za izboljšanje kakovosti naših izdelkov njihove proizvode ali ne. Upajmo, da nam bo devizna politika dovolila v prihodnosti nabavo proizvodov kot so Ruconetzer, Ruconflamfest in druge, pa bodo tudi naše tkanine dobile nov sloves pri naših odjemalcih. Doba, katero sem prebil v tovarni Rudolf & Co ni bila dolga, zadostovala pa mi je, da sem dobil vpogled v sodobno oplemenititev tkanin z najnovjšimi izsledki znanosti.

Kakor sem že v prvem delu svojega dopisa navedel, sem poleg praktičnega dela delal zapiske tudi za Konoplan.

Vmesno nedeljo sem uporabil za ogled Münchena. München šteje 1 milijon prebivalcev in je danes tretje največje mesto Nemčije za Berlinom in Hamburgom. Mesto je bilo na pol porušeno, a danes skoraj ne najdete več sledu za ruševinami, razen če vas vodnik opozori na stavbe, ki so stale nekoč na tem ali onem mestu. Ulice, polne prometa, naredijo videz panike največje mere in je seveda število nesreč precej veliko. Vse življenje se razvija pod geslom »tempo-tempo«. Ogledal sem si nemški muzej na otoku ter poleg brezštevilnih tehničnih stvaritev človeka videl nihalo, ki je pritrjeno na vrhu 60 m visokega stolpa in spodaj obteženo s 5 kg težko kroglo, ki se konča

Muzej na otoku

s pol metra dolgo konico. V sredini tega nihala je krog s premerom dveh metrov in ta krog je razdeljen na 360 stopinj. Vsaki dve uri zanihajo to nihalo od ničle proti 180. stopinji. Ker se pa zemlja vrtili, se smer nihanja spremeni in niha nihalo po dveh urah med 10. in 20. stopinjo proti 190. in 200. stopinji. Enostavno, kajne (kakor Kolumbovo jajce) in vendar so ravno s tem nihalom prvič dokazali vrtenje zemlje. V električnem oddelku pa obiskovalcem muzeja praktično demonstrirajo izolacijo in provodnost toka visoke napetosti do 100.000 V. Življenjsko nevarni poizkusi, spremljani z mogočnim grmenjem, izpolnjujejo pestrost teh zanimivosti. In še in še je zanimivega v

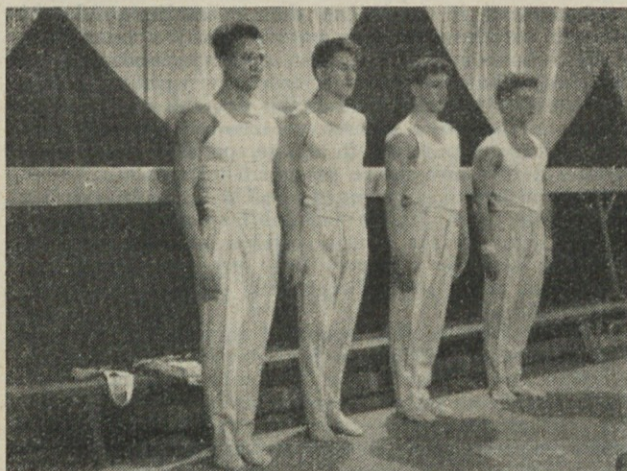
Münchenu in na kraju nas je vodnik (na krožnem ogledu mesta z avtobusom) pripeljal do münchenškega festivalskega prostora, kjer stoji kip Bavaria. Bavaria je 19 m visoka in ima glavo, v katero lahko zleze šest odraslih ljudi. Tehta pa 90 ton ter je ulita iz enega samega dela. Kljub dejstvu, da se je že toliko ljudi obeh spolov podalo nanjo je še vedno nedolžna, je veselo pripomnil vodnik. Verjetno je imel prav. Na povratku smo se še peljali po najprometnejši ulici Münchena, kjer stoji devetnadstropna trgovska hiša »Kaufhoff«, najmodernejše urejena, ki so jo zgradili na tem mestu v pičlih petih mesecih od prvega gradbenega dela do izročitve ključev trgovskemu podjetju. Naj vam zadostuje, če rečem, da lahko obišče trgovino naenkrat 10.000 kupcev in še več.

Od Münchena sem nadaljeval svojo pot skozi Augsburg, Ulm, Stuttgart, Heidelberg v Frankfurt, v podjetje Hoechst. Pokrajina, po kateri sem se vozil, je zelo podobna naši Dolenjski, s to razliko, da se vrstijo tovarne za tovarnami. Od Ulma do Stuttgarta in od Heidelberga do Frankfurta boste težko rekli, kje se tovarna začne in kje neha. Vse skupaj daje namreč vtis ene same velike tovarne.

V prihodnjem nadaljevanju vam bom pisal o vtisih v veliki tovarni za tekstilna barvila, za penicilin in zdravila Hoechst. Kratko vam bom navedel tudi svoje vtise o »Silvestru« v Frankfurtu, o človeških opicah v zoo-ju in o nočnem življenju v mestu kriminala in špijonaže.

(Dalje prihodnjič)

O vzgoji novih delovnih moči

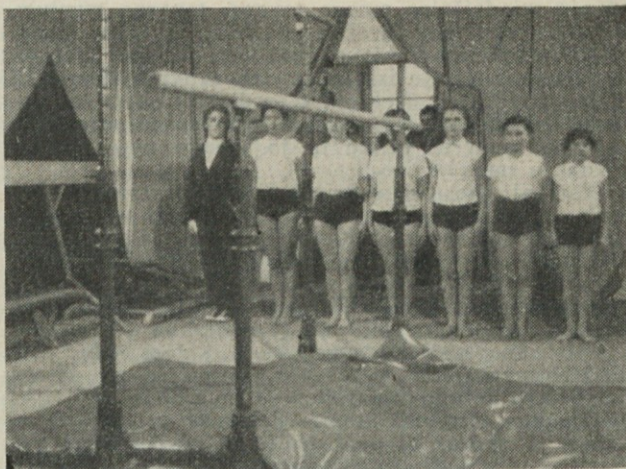
Clani-gostje Partizana Narodni dom iz Ljubljane v Grobljah

Zelo razveseljivo je dejstvo, da tečaji za novince v tekstilni stroki v našem podjetju dobro uspevajo. Uprava podjetja je omogočila vsem novim delavcem našega podjetja, da delajo vsi samo na dopoldanski izmeni, kar omogoča obiskovanje tečaja, ki se vrši dnevno od 6. do 10. ure. Razrednik je tovariš Korbar, ki skrbi za redna predavanja in predavatelje.

Sedaj imajo tečaj predilci in moram reči, da v izpopolnitvi strokovnega znanja kar lepo napredujejo. Upajmo, da se bodo tudi na zaključnih izpitih dobro odrezali. Vsekakor bo pridobljeno znanje koristilo njim in seveda tudi podjetju. Izgnili se bomo na ta način začetniškimi napakam, ki so bile doslej neizbežne, ker je bilo znanje posameznikov odvisno od lastnega razumevanja in volje do učenja. Po končanem tečaju bomo imeli jasno sliko, kaj posameznik zna in bo dobil temu primerno zaposlitev. Razumljivo je, da bodo dobili sposobnejši odgovornejše delo, za

katero je tudi plačilo boljše. To morajo tečajniki-novinci vedeti in se zato potruditi pri učenju, ker tudi delavec brez zadostnega strokovnega znanja ne bo mogel napredovati in istočasno računati na boljšo plačo.

Z uvedbo tečajev za novince se pa poraja novo vprašanje, ker si starejši delavci in delavke na vse načine prizadevajo izogniti se tečaju in učenju, če le-ti nastopijo delo v podjetju kot novinci. Oprostitev od teh tečajev nikakor ni pravilna, ker je vsem novincem brez izjeme na starost potrebno osnovno znanje za strokovno delo. Ni namen tečajev, vzgojiti slušatelje v učenjake, temveč doseči zastavljen cilj, usposobiti novince za praktično delo na najenostavnejši način — s tečajem. Dosedanji način, učiti novince posamezno pri stroju, se ni izkazal za najboljšega, niti najcenejšega niti najkrajšega ter bodo morali vzeti prizadeti tečajniki stvar resno in se potruditi, da bodo končali tečaj z uspešnim izpitom.

Mladinke Partizana Jarše na nastupu v Grobljah

Priznanje našim gasilcem

V soboto 22. januarja 1955 je v Lesno-industrijskem obratu v Preserjah izbruhnil večji požar, ki bi utegnil uničiti celo podjetje s stroji in zalogami vred ter tako napraviti na družbeni lastnini škodo, ki bi šla v težke milijone.

Ko je ogrožena tovarna s sireno opozorila na požarno nevarnost, so bili naši gasilci kaj hitro pred tovarniško gasilsko orodjarno. Po preteku nekaj minut so že odbrzeli pod vodstvom Matevža in Mihe z motorko na kraj požara in tu stopili takoj v akcijo. Na požarišče so prispeli prvi in gre le njim zahvala, da so požar, ki je s svojimi zublji že lizal zraven

stoječo lopo s polnojermenikom — lokalizirali le na objekt, v katerem je požar izbruhnil.

Pri gašenju so pokazali veliko spretnost in požrtvovalnost. Z brezglavim tekanjem sem ter tja naši gasilci niso izgubljali časa. Vsak je bil hitro na svojem mestu in je vedel, kaj je njegova naloga in dolžnost. Ko so naši gasilci skorajda že odstranili nevarnost razširjenja požara, so šele prispeli gasilci iz najbližjih sosednjih društev, da pri tem ne govorimo o gasilcih ogroženega podjetja, ki se niso znašli niti v lastnem podjetju.

Ko gre za očuvanje naše družbene lastnine, dado naši vrli gasilci in gasilke iz sebe vse, kar znajo in zmorejo. To pa so uspeli trajne vadbe z gasilskim gradjem, za katere nam ne sme biti žal niti zamujenega časa niti izdanih denarnih sredstev. Da se te malenkostne žrtve tovarni izplačajo, nam je pokazal

prav primer na žagi v Preserjah, in naj služi za zgled vsem obratnim gasilskim ekipam.

Naše pridne gasilce je za njih trud in požrtvovalnost predlagala uprava našega podjetja Republiški gasilski zvezi in DOZ-u v Ljubljani v nagraditev.

Na pomoč!

Sekretar

MARICE ŠTIRN-KAJIČEVE NI VEČ

Koga ni pretresla žalostna vest, da se je 26. februarja 1955 smrtno zastupila Marica Štirn-Kajičeva.

Marica Štirn se je rodila 28. marca 1957 v Gornjem Jezeru pri Postojni na Notranjskem. Osnovno šolo in nižjo gimnazijo je obiskovala v domačih krajih, lansko leto 22. aprila pa je prišla v naš kolektiv in bila zapo-

slena v tiskarni kot kuhar barv. Bila je vestna in marljiva ter smo jo prav zaradi tega vzljubili in toliko teže vzeli na znanje, da nam jo je kruta usoda izrgala iz naše sredine.

Najsrečnejše dneve svojega življenja je doživela sredi februarja, ko se je pripravljala na poroko. 19. februarja je zvezala zakon s tov. Ivom Kajičem. Po poroki se je vrnila 24. februarja na delo ter ga ta dan tudi za vedno zapustila. V novem stanovanju, ki sta si ga zasilno uredila, sta na omenjeni dan zaspala. Marica se ni več zbudila. Njenega moža Iva so nezavestnega prepeljali v bolnišnico, kjer so mu rešili življenje. Marico pa smo spremili na zadnji poti 28. februarja na pokopališče v Sentvidu pri Lukovci.

Kruta smrt ni izbirala. Pretrgala ji je nit življenja v njeni pomladi. S smehom na ustih je živela med nami in tako nas je tudi zapustila. A ostala nam bo v spominu — vedno med nami.

Šport in šah

PRVI PIONIRSKI SMUČARSKI TEČAJ

Društvo TVD »Partizan«, Jarše, je organiziralo za svoje pionirje ob šolskih počitnicah januarja letos smučarski tečaj na Mali planini. Tečaj je trajal teden dni.

Tečajniki so krenili na pot 24. januarja. Preko Črne so prispeli do našega doma na Mali planini v

pičlih dveh urah ter so se pri tem najmlajši izkazali, da so žilavi, trdni, vztrajni in močni.

Kljub temu, da leži naš dom 1563 m visoko in da je bil tečaj januarja, tečajnikom vreme ni bilo naklonjeno. Treba je bilo iskati primernih mest, kjer je bilo dovolj snega. Nekateri tečajniki so prvokrat v življenju pripeli smuči na noge in po naravnem zakonu drseli na najrazličnejše načine po bregu. Odjuga je onemogočila sredi začetelega dela šolsko smučanje, in na kraju je vsakdo sam iskal prostor, kjer se je lahko nekaj metrov »smučal«.

Seveda niso vsi tečajniki zapustili planine kot novi smučarski kanoni; zato je bil čas prekratek in vremenske razmere prešlebe. Vseeno so pa eni in drugi le odnesli nekaj veččin iz smučanja. Z eno izjemo so vsi tečajniki veselo drseli po bregu ter pri tem uživali lepote zimskega športa in pa narave.

Tudi malo skakalnico so si zgradili naši tečajniki ter se merili, kdo bo boljši. Korbar in Drčar sta se kosala z Brnotom, kdo bo »poletel« dlje, vendar je bil v daljavah Filip nedosegljiv. Večere je organiziral vodja tečaja tovariš Janez Strojani ter je bilo jeze in smeja in predvsem dobre volje na pretek.

Bele planine so ostale za nami. Za nami je tečaj, ostal bo le lep spomin na januar 1955 in na Malo planino. V dolino se je vrnil talent za pomivanje posode Drčar, na planini je ostala odlična kuharica Vida, v naših srcih pa dobra volja in želja, da se še povzpemo na planino, ko bo več snega.

KAKO, KAJ JE Z NASIM IGRISCEM?

Veliko truda in volje smo vložili na ta košček zemlje, kjer se je lani vršil naš tradicionalni STIPI in pa lahkoatletski troboj Kamnik : Mengeš : Jarše. Polni upanja in samozavesti smo zrl v tisto bodočnost, »ko bo naše igrišče gotovo«.

Toda, načrti in stvarnost niso vedno v skladu. Sprejeli smo sklep, da ogradimo igrišče z živo mejo, vendar se to doslej ni zgodilo, čeprav bi se pri tej mili zimi lahko. Člani društva »Partizan, Jarše, so izrazili željo, da bi se končno uredila cesta, ki bi vezala novi

Naši pionirji na Mali planini januarja 1955

stanovanjski blok našega podjetja z glavno cesto, kakor je to v načrtu predvideno z edino željo, da bi se na ta način ukinila pot, ki sedaj vodi preko sredine igrišča in onemogoča vsako trajno ureditev. Seveda bi se z ureditvijo poti oziroma ceste lahko energično prepovedalo uporabljane lahkoatletske steze našega igrišča tudi onim posameznikom, ki le-to uporabljajo za pot do kina ali nazaj peš, s kolesi ali drugimi vozili. Nekaj zimskih mesecev je zadostovalo, da so poedinci s svoj bresobzirnostjo spravili igrišče v tako stanje, da bo treba ponovno mnogo truda in dela, preden ga bomo lahko spravili v stanje, v kakršnem je že bilo.

Vzemimo vprašanje dokončne ureditve našega igrišča resno. Zedinimo se z dejstvom, da je naloga vseh prizadetih pomagati pri tem delu, saj je športno igrišče velikega pomena za sedanost in prihodnost.

Ne uničujmo na pol gotovega dela. Sodelujmo z gradbenim odborom ter z njihovo pomočjo in pod njegovim vodstvom ukrenimo vse, kar je potrebno, da bo steklo započeto delo zopet v pravi tir.

S-z

DATUMI TEKMOVANJ

Načelstvo TVD »Partizan« Jarše je na svoji seji dne 22. februarja 1955 sprejelo naslednji spored lahkoatletskih prireditev in tekmovanj:

- 21. aprila Cross za vse pripadnike »Partizana« v Jaršah.
- 22. maja Lahkoatletski troboj Kamnik : Mengeš : Jarše v Jaršah.
- 29. maja Gostovanje lahkoatletskega kluba »Ljubljana« iz Ljubljane.
- 26. junija Vzpon za STIPI preko Jezerskega na Češko kočo in Grintovec do Kokrškega sedla in v Kamniško Bistrico.
- 3.—10. julija V. STIPI v Jaršah.
- 24. jul. do 20. avg. Taborjenje pod šotori ob morju, verjetno v Puli.
- 19.—21. avg. Vzpon planincev od Aljaževega doma preko Kredarice na Triglav in Doliča v Trento.
- 4. sept. Lahkoatletski troboj Kamnik : Mengeš : Jarše v Kamniku.
- 11. sept. Lahkoatletsko tekmovanje z gosti v Jaršah.
- 2. okt. Lahkoatletski troboj Kamnik : Mengeš : Jarše v Mengšu.

Načelstvo je določilo tov. Srečota Šobo, Ladota Zabukeyev, Janeza Strojana in Otmarja Lipovška, da izdelajo tablice za ocenjevanje na Štipi-ju, katerih se bo sodniški zbor držal brez sprememb.

Kopija tablic bo razobešana na oglasni deski, kjer se bo lahko vsak posameznik seznanil z načinom točkovanja.

PLANINSKA SEKCIJA

BO PRIREDILA NASLEDNJE IZLETE IN VZPONE

- 14.—15. maja Izlet na Veliko planino.
- 11.—12. junija Vzpon na Kamniško sedlo in Planjavo ter po grebenu na Ojstrico in preko Korošice nazaj v Kamniško Bistrico.
- 19. junija Izlet na Krvavec za mladince »Partizana« Jarše.
- 20.—21. avgusta Izlet z mladinci na Kum v Zasavju.
- 18. sept. Izlet na Katarino nad Medvodami za mladince.
- 10.—16. julija Taborjenje za mladince pod šotori, verjetno v Beli Krajini.

KRATKE RESNICE

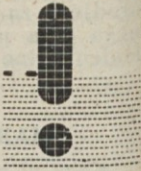
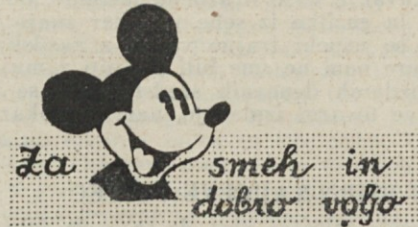
Ljubezen je kakor steklena čaša, ki se razbije, če jo primemo prenežno ali pretrdo.

*

Zaljubljeni govorijo na začetku svoje ljubezni o prihodnosti, na koncu pa o preteklosti.

*

Moževa ljubezen je svet — ženi pa je cel svet ljubezen.

Pri zdravniku: »Moj mož stalno govori v spanju. Ali ni nobenega sredstva proti temu?«

Zdravnik: »Pustite ga, da bo prišel čez dan k besedi.«

*

»Ljubček, kako to, da si se zaljubil ravno vame?«

»Vidiš, sedaj se čудиš tudi ti temu!«

*

Zena možu: »Si že slišal Francelj, konfekcijske tovarne nameravajo začeti izdelovati srajce brez gumbov!«

»To ni nič novega. Take srajce imam jaz že odkar sva se poročila.«

*

Na nekem sodnem aktu je bila naslednja opomba: »Priče o nesreči so pripete na to prijavo.«

Uprava podjetja sporoča, da ordinira obratni zdravnik v naši ambulanti od 2. marca dalje vsak dan od 9.—12. ure in od 13.—15. ure. Ob sobotah je zdravnik v ambulanti samo od 9.—12. ure. Vsi delavci in nameščenci naj iščejo zdravniško pomoč samo po delovnem času, ker jih med delovnim časom službujoči vratar ne bo izpustil iz podjetja. Med delovnim časom bo zdravnik nudil pomoč samo v izjemnih primerih.

SPORED FILMOV KINA INDUPLATI

- 19.—20. III. »Dvoboj pri Srebrnem potoku«, ameriški barvni film.
- 23.—24. III. »Lidija Beilei«, ameriški barvni film.
- 26.—27. III. »Magie«, ameriški film.
- 30.—31. III. »Najboljša leta našega življenja«, ameriški film.
- 2.—5. IV. »V vrtincu«, ameriški barvni film.
- 6.—7. IV. »Greh«.
- 13.—14. IV. »Ugrabitelj«.
- 16.—17. IV. »Zadovoljstvo Pariza«, francoski film.

Uredništvo Konoplana je žigosalo 3 izvode Konoplana št. 26 s pečatom uredništva.

Imetniki teh Konoplanov naj se zglasijo pri uredniku, kjer prejmejo nagrado 100 din.

Podobne oznake in iste nagrade bomo delili tudi v bodoče. Ne zamudite torej priložnosti, da dobite denar tudi Vi, s katerim boste lahko plačali Konoplan za 10 mesecev.

Izdaja v 600 izvodih kolektiv tovarne »Induplati«

Odgovorni urednik: Lipovšek Otmar

Natisnila Triglavska tiskarna v Ljubljani